І чужому научайтесь, Й свого не цурайтесь... — Т. ШЕВЧЕНКО

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК — UKRAINIAN DAILY

Адреса Редакції і Адміністрації: 'Svoboda', 81-83 Grand St., Jersey City, N. J.
Тел.: HEnderson 4-0237
УНС: HEnderson 5-8740

РІК LXIV Ч. 248. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, ЧЕТВЕР, 26-го ГРУДНЯ 1957 ЦЕНТІВ 5 CENTS JERSEY CITY and NEW YORK, THURSDAY, DECEMBER 26, 1957 No. 248. VOL. LXIV

АЙЗЕНГАВЕР І ДОЛЛЕС ЗВІТУВАЛИ ПРО ЦІЛІ Й УСПІХИ КОНФЕРЕНЦІЇ ДЕРЖАВ НАТО

Головним завданням було встановлення єдности, сили і дійовости Північно-Атлянтійського Оборонного Союзу

Вашингтон. — Радіо - телевізійні стації ЗДА передавали у понеділок дня 23 грудня ц. р., звідомлення през. Айзенгавера і державного секретаря Джана Фостера Доллеса про завдання і досягнення конференції голов урядів НАТО у Парижі. Обидва — і Президент і Доллес — говорили з бюра Президента в Білому Домі. Започаткував це звідомлення през. Айзенгавер, стверджуючи, що під час цієї конференції він мав можливість брати не тільки участь у спільних нарадах голов урядів НАТО, але й відбути ряд індивідуальних зустрічей із прем'єрами окремих держав й обговорити з ними безпосередньо і свобідно всі проблеми, зв'язані зі спільними інтересами і потребами. Всі ці спільні й індивідуальні розмови виявили якнайщирше бажання всіх заінтересованих держав — утвердити мир й безпеку вільного світу, як теж і їхню волю розвивати і збільшувати потрібну для вдержання цього миру і безпеки внутрішню духову, господарську і мілітарну силу оборонного союзу західних держав. Важливим досягненням паризької конференції було теж рішення відбувати у випадку потреби спільні наради для консультації в таких чи інших актуальних справах. В дальшому звідомлення Президента доповнив своїми інформаціями державний секретар Джан Фостер Доллес. Він теж ствердив, що наради держав НАТО відбувалися з метою вдержання світового миру й із свідомістю, що добитися тривалого миру і безпеки можна тільки з допомогою єдности, сили і дійовости, а не слабости і роз'єднання. Ця свідомість — за словами Доллеса — була основою всіх політичних напрямних і рішень, прийнятих державами НАТО. Тому теж, виходячи з такого становища, З'єдинені Держави Америки підкреслювали під час паризьких нарад конечність озброєння европейських союзників нуклеарною зброєю і далекосяжними ракетами. ЗДА, як і інші держави вільного світу визнають конечність роззброєння, зокрема скасування продукції нуклеарної зброї, але ж усі їхні конкретні пропозиції в цій справі були відкинені Совєтами, які останнім часом відмовляються взагалі дискутувати про справу роз'зброєння в рямцях Об'єднаних Націй і на основі процедури встановленої цією міжнародною організацією. Дальшою важливою темою паризьких розмов була справа протидіяння економічній експансії совєтсько - китайського комуністичного бльоку, що поставила собі метою узалежнення невтральних і відсталих держав і пенетрацію в їх політичне й економічне життя. Тому теж і Президент і він, як державний секретар, обіцяли прем'єрам союзних держав добиватися від Конгресу збільшення асигнувань на закордонну допомогу. Коротко згадав Доллес під час свого виступу про свої відвідини в голови еспанської держави Франка узасаднюючи ці відвідини тим, що Еспанія не є членом НАТО і тому треба було переговорити всі актуальні проблеми теж і з еспанським урядом, тим більше, що між Еспанією і ЗДА існують договори в справі летунських баз. Закінчив звідомлення із зустрічі НАТО през. Айзенгавер ствердженням, що поки Совєти не докажуть ділами своєї доброї волі добиватися утривалення миру у світі, доти годі думати про роззброєння. Їхні бо слова, інтенції і діла с того роду, що не викликують довір'я в людей вільного світу.

През. Айзенгавер з державним секретарем Дж. Ф. Доллесом

СПІЛЬНІ ПОБАЖАННЯ РЕПРЕЗЕНТАЦІЙ ПОНЕВОЛЕНИХ НАРОДІВ ДО ПРЕЗИДЕНТА АЙЗЕНГАВЕРА ПЕРЕД КОНФЕРЕНЦІЄЮ НАТО

Ню Йорк. — Конференція Американців Центрального і Східньо-Европейського Походження, що є спільною репрезентацією американців албанського, болгарського, чеського і словацького, естонського, мадярського, лотишського, литовського, польського, румунського і українського походження, звернулась 10-го грудня до президента Айзенгавера, передаючи йому спільно тісі репрезентацій щодо американського становища на конференції НАТО в Парижі. В телеграмі наведено 5 точок з політичної декларації НАТО в 1956-у році, а саме: 1. Східньо-европейські народи повинні мати право на самовизначення і самоуправління; 2. Політичний лад у Східній Европі повинен базуватись на принципі національної незалежности і суверенности; 3. Східня Европа повинна сама вирішити свій соціяльний лад; 4. Не повинно бути жадного військового і політичного натиску на внутрішній розвиток східньо-европейських країн і 5. Людські права східньо-европейських народів повинні бути непорушні. Конференція прохала президента, щоб американська делегація на конференції НАТО домагалась здійснення тих принципів. Український Конгресовий Комітет репрезентують в тій Конференції президент УКК Д. Галичин і ред. Вол. Душник.

КУК РЕКОМЕНДУВАВ НАТО ПРОКЛЯМУВАТИ ПРАВО НА НЕЗАЛЕЖНІСТЬ НАРОДІВ СССР

Вінніпеґ. — Комітет Українців Канади 14-го грудня переслав був телеграму до канадійської делегації на конференції голів урядів 15 країн Північно-Атлянтійського пакту (НАТО) в Парижі, рекомендуючи їй запропонувати НАТО „проклямувати право на незалежність народів СССР". У телеграмі КУК, переcланій на руки канадійського прем'єра Джана Діффенбейкера, пропоновано, крім того, „заснувати дослідний центр для визвольних рухів" та „скріплювати на Заході віру, що сильна мораль поневолених націй у СССР є для мирних цілей НАТО більше ефективна, як самі технологічні засоби". На вступі телеграми КУК інформував канадійську делегацію коротко про українське державне передгірення 40 років тому та про безперервну українську боротьбу за визволення і державну незалежність.

Голляндія скаржить Індонезію до Об'єднаних Націй

Об'єднані Нації. — Голляндія зголосила офіційний протест на руки генерального секретаря ОН Дага Гаммершильда проти переслідувань 50.000 голляндських громадян в Індонезії, конфіскації їхніх маєтків та викидання їх відсіль. Голляндський представник Карль Шурман просив, щоб відбитку голляндського протесту переслано всім членам Ради Безпеки і Генеральної Асамблеї, але не вимагав скликання Ради Безпеки для цієї справи.

Тим часом індонезійський прем'єр Джуанда виголосив промову через радіостації в обширі всіх островів, що становлять державу Індонезії, з виправдуванням конфіскацій майна приватних голляндських фірм, концернів і окремих громадян. Він твердив, що Голляндія не могла спокійно придивлятися, як громадяни Голляндії заробляють на терені Індонезії в тому часі, коли Голляндія „безправно" затримує західню Ґвінею, що її Індонезія вважає складовою частиною того самого архіпелагу, отже своєї державн. Прем'єр Джуанда велику частину вини за останній хід подій в Індонезії склав на Об'єднані Нації, які відкинули скаргу Індонезії проти Голляндії. Голляндію палко підтримала в ОН Австралія. Також індонезійський представник в Об'єднаних Націях, кол. лівий прем'єр Алі Састрамідойо, заявив, що в Індонезії „нема місця для діяльности голляндців". До Сінгапуру прибуло знову 440 голляндців, які масово виїздять з Індонезії. Їх негайно перевели на карантину, бо в Індонезії шириться тепер недуга віспи. Акція масового виласнювання голляндського маєтку в Індонезії вартости поверх 1 більйона долярів викликала критику збоку всіх тих, які є проти большевицьких метод в економіці й політичній адміністрації, дармащо Індонезія слушно домагається передачі їй Західньої Ґвінеї.

Англійський парлямент став предметом гострої критики

Лондон. — Остання дебата над закордонною політикою в палаті громад стала безпосередньою причиною того, що з різних кіл англійського громадянства залунали голоси гострої критики під адресою нинішнього англійського парляменту. Хоч англійський парлямент втішається славою „матері парляментів", проте теперішній його критики рекрутуються не тільки з журналістичних кіл: до них присдналися Кентерберійський єпископ, колишній лідер Ліберальної партії Клемент Дейвіс і видатний англійський адвокат, сер Гертлі Шовкросс, який, зрештою, сам є парляментарним послом. До них приєдналась і Редакція лондонського „Таймсу". Всі вони одностайно нарікають, що в парляменті опинилось „забагато мірнот", які стали „професіоналами", що затратили почуття міри й підходять до всіх справ та проблем крізь призму партійної розгри. Ці критики звертають увагу, що „мірноти" верещать в англійському парляменті будь-чого під адресою уряду „до димісії!", а не всилі подати від себе ніякої творчої думки ні політичної концепції. При цьому англійська преса вказує на недуги ще двох інших вільних парляментів: американський Конгрес не зумів ще вивлемінувати „филибастерів" (обструкціонерів, що виголошують довжелезні промови), а французький не всилі дати своїй країні тривкого уряду.

У Польщі спорять, чи комуністи можуть бути віруючими католиками

Варшава. — На сторінках комуно-польської преси і в широкому громадянстві закутуалізувався спір, чи члени комуністичної партії можуть бути віруючими католиками, та — з другого боку — чи Католицька Церква дозволяє своїм членам бути одночасно комуністами. Єрархія Католицької Церкви в Польщі не забрала в цій справі голосу, але тим голосніше ведеться дискусія на цю тему між комуністами. Справа стала актуальна у зв'язку зі „скрінінгом", що його переводить компартія серед своїх членів. Владислав Ґомулка перевів на останньому засіданні Центрального Комітету польської компартії постанову, що треба „очистити" ряди партії з тих віруючих, які проявляють „активність, що суперечить засадам комунізму". Сталіністи в компартії використали цю постанову для масового викидання людей з партії, при чому кожного почали випитувати про його відношення до Церкви і віри. Тому, що в Польщі Церква надзвичайно шанована, постав рух, який настрашив комуністичну верхівку.

Р. ІЛЬНИЦЬКИЙ ГОЛОВОЮ ОУНЗ

Мюнхен. — Політична Рада Організації Українських Націоналістів закордоном повідомила, що після смерти д-ра Лева Ребета виконуючим обов'язки голови тієї організації призначено ред. Романа Ільницького, дотеперішнього заступника голови, а його заступником д-ра Василя Маркусея. Вони мають виконувати свої обов'язки до чергової (другої) делегатської конференції, яка відбудеться в половині 1958-го року.

ГЕН. НОРСТЕД ВДОВОЛЕНИЙ ЗБРОЙНИМ СТАНОМ НАТО

Париж. — Головний командант збройних сил НАТО, генерал Лоріс Норстед висловився з найбільшим вдоволенням про теперішній оборонний стан цієї організації, про висліди недавньої Паризької конференції 15-ох держав НАТО і про проявлену там єдність вільного Заходу. Обговорюючи ці справи на прес. конференції 23 ц.м., ген. Норстед інформував, ро З'єдинені Держави розподілять керовані ракети середнього засягу між країнами НАТО в „безпечному пароді", розуміючи під цим окресленням час, в якому летунство НАТО, виініоване атомовою зброєю, все ще є гарантом безпеки Заходу проти несподіваної атаки збоку Совєтів, а Совєти, не вважаючи на свої чванькуваті заяви, не мають ще керованих ракет у масовій фабричній продукції. Генерал Норстед висловив переконання, що згода Англії і Туреччини на приміщення на їх території ракетних баз дає вже повну оборонну спроможність для всього вільного Заходу. Головний командант збройних сил НАТО далеко не виключає влаштування ракетних баз також в інших країнах. Він згадав тільки, що коли б навіть Данія, Норвегія і Західня Німеччина не погодились на такі бази, то оборонна спроможність і бойова сила військ НАТО на цьому в нічому не потерпіли. За часописними коментарями, ця заява генерала Норстеда збільшує шанси частинної демілітаризації середньої Европи, якщо така демілітаризація приспішила б з'єднання Німеччини без одночасного виставлення її на небезпеку повної совєтизації. Військове командування на Заході бере під увагу — казав ген. Норстед — уведення большевиками в червоні армії „арсеналу цілої родини керованих ракет". Тому й у військовому звідомленні НАТО ще перед виструленням Совєтами обох „спутників" говорилось про поступ Совєтів в ділянці розвитку ракетної зброї. З свого боку НАТО виготовлено докладний плян влаштування в Західній Европі 6—10 куренів, кожний курінь по 500 вояків, вивінований у приблизно 15 керованих ракет середнього засягу. Така мережа буде здійснена за рік до півтори року. Генерал Норстед підкреслив, що рішуче ніхто не примушуватиме ніякої держави, члена НАТО, щоб вона влаштовувала у себе ракетну базу, якщо вона цього не захоче. За часописними інформаціями — крім Англії і Туреччини напевно погодяться на такі бази на своїй території також Голляндія, Бельгія, Франція, Італія і Греція. Керовані ракети середнього засягу б'ють на 1,500 миль, себто 2,250 клм., отже вони можуть поцілювати Совєтський Союз також і без користування територіями Середньої Німеччини, Данії чи Норвегії, хоч безумовно ці крани у повітряній лінії дуже близькі до загрозі завізі. Цілий тон інтерв'ю генерала Норстеда — надзвичайно оптимістичний.

Комуністи в Ізраїлі домагалися димісії уряду Бен Ґуріона

Тель Авів. — Комуністи в ізраїльському парляменті зголосили в понеділок 23-го ц. м. вотум недовір'я урядові Давіда Бен Ґуріона у зв'язку з його пляном вислати спеціяльну політичну місію до Західньої Німеччини. Вони твердили, що ціллю цієї місії буде зв'язати політично і військово Ізраїль із НАТО за посередництвом Західньої Німеччини. Бен Ґуріон не хотів відповідати на цей закид мериторично, заявивши, що дебатувати по суті над комуністичними закидами було б нижче гідности парляменту. В голосуванні внесок комуністів відкинено 65 голосами проти 6-х, при чому 22 посли жидівської правиці стрималось від голосування. Все одно прем'єр Бен Ґуріон заповів зголошення димісії цілого уряду, але не з уваги на становище комуністів, а на одну з коаліційних партій, яка має в уряді двох міністрів та яка передчасно виявила публічно свій замір Бен Ґуріона вислати до Німеччини політичну комісію. Бен Ґуріон зажадав, щоб та партія відкликала з уряду двох своїх міністрів. Вона відмовилась і ті міністри не захотіли зректися. Тоді Бен Ґуріон заявив, що він сам зречеться і таким чином викличе кризу цілого уряду.

Летунство будує бомбовик із швидкістю 2,000 миль на годину

Вашингтон. — Департамент летунства 23-го грудня підписав контракт на будову джетового бомбовика, який може летіти до інших континентів із швидкістю 2,000 миль на годину на висоті 70 тисяч стіп. Цей бомбовик буде порушуваний якимсь „екзотичним" пальним, і він заступить теперішні джетові далекосяжні бомбовики типу Б-52, які летять із швидкістю 600 миль на годину на висоті до 55,000 стіп. Команда летунства переконана в тому, що доба людиною керованих джетових бомбовиків ще не зараз скінчиться, і тому хоче мати джетовий бомбовик із можливо найбільшою швидкістю. Цей новий бомбовик буде готовий аж в 60-их роках, і тоді Стратегічна Летунська Команда матиме вже і керовані ракети з атомовими набоями, які зможуть летіти на віддалі 1,500 і 5,500 миль.

Фльота дістала третій атомовий підводний човен „Скейт"

Ґротон, Коннектикат. — 23-го грудня американська фльота дістала третій атомовий підводний човен „Скейт", який з першим атомовим човном масової продукції, бо два перші „Навтілюс" і „Морський Вовк" були пробними підводними човнами. Новий атомовий підводний човен „Скейт" коштує — 31,609,-490 долярів, бер атомового реактора. Він може три рази облписти землю в районі рівника без виплливання на воду, це значить, що може за одним зануренням проплисти 60,000 миль без доповнювання пального. Вже будуються три інші атомові підводні човни того самого типу, а незабаром мають підписати контракт про будову дальших човнів цього типу.

Інж. М. Лепкалюк на губернаторському прийнятті

Ню Йорк. — Два тижні тому відбувся в Ню Йорку місті і стейті „тиждень інтеґрації", метою якого було скріпити свідомість населення стейту відносно американського принципу, що всі люди створені рівними. В цій акції взяло участь 12 стейтів і на її закінчення відбулося окреме прийняття, що його влаштував губернатор Гарриман у своїй віллі в Ню Йорку. В прийнятті взяло участь, крім губернатора Гарримана, 4 губернатори інших стейтів: губернатор Вільямс з Мішіґену, губернатор Роберт Д. Голмс з Орегону, губернатор Омвіл Фрімен з Міннесоти і губернатор Стівен МекНіколс з Колорадо. Інші стейти були представлені заступниками губернаторів. В цьому прийнятті взяв участь в офіційному характері також інж. Мирон Лепкалюк, відомий наш конструктор мостів та головний співвласник фірми інженерських дорадників Роберт В. Ловрі з своїми бюрами в Гарисбурґу в Пенсилвенії та в Ню Йорку й інших стейтах.

В Ню Йорку посвячено новопридбану церкву УАПЦ

Ню Йорк. — У неділю 22 грудня ц. р. відбулося тут перше урочисте Богослуження в новонабутому храмі Св. Тройці УАПЦ (Брум стріт 359). Божественну літурґію відправили архиєпископи Палладій і Ігор у сослуженні численного духовенства, в супроводі катедрального хору під орудою проф. Ів. Трухлого. Вірних, що переповнили храм, захоплювала урочистість і краса служби, проведеної за новим архиєрейським чином, та чудовий спів широко вже відомого українській громаді хору. Після Богослуження у церковний залі відбулася спільна трапеза, влаштована заходом сестриціва ім. княгині Ольги. Свято-Троїцька парафія донедавна орендувала маленьку церковцю на розі 4-ої вулиці і 21-ої вулиці. Жертвенністю парафіян та широкого громадянства тепер придбано за 50,000 дол. і силами самих парафіян відремонтовано храм, що стане окрасою УАПЦ в Америці.

Дві експедиції змагаються за здобуття південного бігуна

Антарктика. — 14 жовтня ц. р. з так званої Бази Скотта, віддаленої на круглo 500 морських миль від південного бігуна, вийшла експедиція новозеляндського переможця Монт Евересту, сера Едмунда Гіллярі, в складі якої, крім його самого, є ще п'ятьох альпіністів-подорожників. Вони користувались частинно санями, запряженими у собаки, частинно спеціяльно збудованими вантажними автами. Дійшовши до найдалі на південь висуненої позиції американського війська, так званого Депо (склад) 700, вони залишили сані і звірят і пошались далі тільки „траками" та — пішком. По протилежному боці південного бігуна, майже у такий самій віддалі від нього, посувається в його сторону друга експедиція, англійська, під проводом д-ра Вівіяна Фукса. В його експедиції бере участь 9 осіб. Ціллю обох експедицій, які завели такий благородний спортовий змаг, є здобуття південного бігуна.

СВЯТ-ВЕЧІР У РИМІ

Маленький хлопчик задивлений в містерію Різдва Христового, виведену у вертепі на Пяцца Навона у Римі.

В АМЕРИЦІ

● **Бюро погоди** передбачає, що на Різдво, 25-го грудня, не буде морозу й снігу, хібащо побуде нагло змінться з вітрівка на середу. У вівторок має бути тепло і хмарно, а на Різдво трохи холодніше і хмарно.

● **Крайова Рада Безпеки** в Шикаґо передбачає, що під час Різдва, тобто від 6-ої години вечора у вівторок до півночі в середу, може згинути на шляхах ЗДА коло 180 осіб, звичайно протягом 30 годин гине на шляхах ЗДА пересічно 80 осіб, але під час Різдва рух на автострадах збільшується, а чимало автоводіїв перехилить зайву чарку.

● **Команда Армії** повідомляє, що в лютому 1958 р. покличе до військової служби 13,000 рекрутів і таке саме число покликуватиме, мабуть впродовж наступних місяців 1958 року. В січні 1958 р. покличуть 10,000 рекрутів, в грудні 1957 р. покликали тільки 7,000.

● **Відомий кіновий артист** Елвін Преслі 20 січня 1958 року має вступити на військову службу. Але директор фільмової студії „Парамавнт" Ф. Фрімен просить відвласти покликання Преслі на 8 тижнів, бо Преслі має закінчити фільм „Король Кріола". Якщо він відійде до війська в січні, то студія втратить 300,-000 долярів.

● **8-річна дівчина** в Лімі, Перу, породила дитину, яку охрестили Марією Дель Розаріо. Батько цієї дитини, 22-річний парубок, пішов до в'язниці.

● **З іовілірні Д. Бобовіца** в Шикаґо вкрали дорогоцінну брошку, яку мала на собі французька королева Марія Антуанетта, коли її вели на ґільйотину. Крім цієї брошки злодії вкрали з ювілірні дорогоцінностей на 90,000 долярів.

У СВІТІ

● **Німецька летунська компанія Дорньє** і французька компанія Бреге погодилися створити спільний дослідний центр і спільно продукувати військові і цивільні літаки.

● **Єгиптяни** настільки опанували техніку Суеського каналу, що в суботу минулого тижня вже 69 кораблів перепливло цим каналом — найбільше число протягом одного дня від часу його збудування. Це велика моральна й політична перемога Єгипту, коли зважити, що раніше більшість обслуги каналу і корабельних лоцманів були фахівці західних країн.

● **Геза Сенаші**, головний прокуратор у комуністичній Мадярщині заявив, що „ще довгі роки" будуть судити на Мадярщині людей за участь в минулорічному повстанні. Хоч втікачі твердять, що на Мадярщині понад 20,000 осіб перебуває в тюрмах, Сенаші запевняв, що є їх там „тільки" 1,869 осіб.

● **Секретаріят Об'єднаних Націй** офіційно повідомив, що протягом 12-х років, отже від початку існування тієї установи, ні один таємний документ, збережений в ОН, не дістався в нечисті руки і що таємний архів ОН недоступний для всіх делегатів і для членів їх секретаріяту. Ця справа заактуалізувалася у зв'язку з відмовою секретаря Комісії, яка перeслухувала мадярських втікачів у справі повстання на Мадярщині, передати протоколи тієї Комісії разом із списком свідків — генеральному секретареві Гаммершильдові. Гаммершильд звільнив з праці цього секретаря Комісії ОН, данця.

СВОБОДА — SVOBODA
Український щоденник — Ukrainian Daily
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays and holidays (Saturday and Monday issues combined) by the Ukrainian National Association, Inc. at 81-83 Grand Street, Jersey City 3, N. J.
Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879
Accepted for mailing at special rate of postage provided for Section 1130 of Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918
За кожну зміну адреси платиться 10 центів.
За оголошення редакція не відповідає і не зобов'язується повертати незамовлені матеріяли.
Адреса: "SVOBODA", P. O. Box 346, JERSEY CITY 3, N. J.

МАРИВО НОВИХ ПЕРЕГОВОРІВ З СОВЄТАМИ

Конференція голів урядів 15 країн Північно-Атлантійського Пакту, яка відбулась минулого тижня в Парижі з одного боку рішила продовжувати і скріплювати зброєння до найвищої досяжної сили, включно з встановленням ракетних баз у безпосередній віддалі від залізної заслони, а з другого боку винесла постанову „вичерпати всі можливості" для досягнення шляхом переговорів порозуміння з Совєтами щодо міжнародного роззброєння і таким чином запевнення тривкого миру. Політичні кола й публічна опінія в ЗДА прийняла насторожено й неохоче до відома другу частину цього Паризького порозуміння: можливість нових переговорів з Совєтами. Один із чолових діячів демократичної опозиції, нюйоркський губернатор Аверелл Гарриман, одверто окреслив цей компроміс з европейськими „угодівцями", як захитання дотеперішньої твердої позиції ЗДА, що всякі дальші розмови й переговори з СССР — недоцільні і шкідливі. Президент і державний секретар виясьнювали у своєму радіо-телевізійному виступі в понеділок 23 ц. м. складність нинішньої міжнародної ситуації і боронили постанови Паризької конференції НАТО.

Проте, мариво нових переговорів із Совєтами зависло над світом, як небезпека внесення нових дисонансів у ряди західніх союзників, як уможливлення Москві посилити свої інтриґантські заходи розколоти Захід, як нове піднесення авторитету Москви в очах азійсько-африканських народів і новий удар по надіях підсовєтських народів. Всі ті, які за головну передумову тривкого миру в світі вважають визволення поярмлених Москвою народів, не мають найменших сумнівів, що єдиним шляхом для цього є тільки повний розвал монструального твору, яким була колишня царська Росія і яким тепер є Совєтський Союз. Однак, у Західній Европі захиталась віра в таку велику військову перевагу З'єдинених Держав над СССР, що можна не боятись нової війни. Різні західньо-европейські народи з найбільшим острахом думають про можливість нової війни, та ще й атомово-ракетної. Ці настрої підсилюється соціялістичними й пацифістичними колами західніх громадянств. Окреме місце займає Західня Німеччина з своїми 50 мільйонами громадян, задивлених в потребу об'єднання народу та хворих на саму думку про нову війну. „Ми ще може пережили б другу окупацію, — кажуть однаково німці і французи, — але не пережили б другого визволення". Неможливо переламати цих масових настроїв арґументами за зеленим столом міжальянтської конференції. Тому ЗДА рішили з ними рахуватись і йти з ними на злагоду. Практичний вислід — компромісова формула Паризької конференції НАТО про зброєння і переговори над можливістю роззброєння та іншими міжнародними проблемами.

Москва відкинула вже суґестію щодо нової конференції міністрів закордонних справ. Вона відчуває свою теперішню сильну позицію, з якої може далі терроризувати світ і продовжувати пропаґандивний крик про мир. Коли дехто на Заході не виключає, що кремлівській кліці залежить дійсно на новій довшій „передишці", щоб могти частину витрат перекинути на ужитковий промисел задля заспокоєння туги 200 мільйонів рабів за вищим життьовим рівнем, — то кремлівські правителі нічим не засвідчили такої мети, як тільки — словами. Паризький з'їзд поручив „перевірити" їх дійсні тенденції дипломатичним шляхом. Хрущов і Громико домагаються скликання надзвичайної сесії ОН або нової конференції „на вершинах", себто: вони хочуть осягнути нову плятформу для пропаґанди з великим шумом. Вони хочуть, щоб Захід затвердив за ними всі сателітні, балтійські і підсовєтські країни, як їхню власність, і з свого боку, задля „безпеки СССР проти імперіялістичної загрози" — щоб Захід послабив свою мілітарну силу зреченням із европейських баз та з фактичним залишенням атомово-ракетного монополю в Европі тільки Совєтському Союзові. З свого боку Совєти „обіцяють" поводитись пристойно і не поширювати своїх імперіялістичних затій. Чого варта у практиці совєтська обіцянка?!

Але відкинути згори всякі переговори з Москвою — це значить дати їй в руки новий арґумент, що, мовляв, тільки вона хоче миру і роззброєння, а з нею Захід навіть не хоче говорити про це. У світі, ще не перевелись наївні, які в таку пропаґанду вірять. І тому саме в найближчих тижнях-місяцях міжнародна дипломатія знову буде крутитись довкола питання про нові переговори з Москвою. У тому часі будуть продовжуватись перегони у зброєнні. Єдина потіха, що ЗДА не вірять в успіх переговорів і не послаблюють своєї чуйности.

ТРИ РАКЕТИ ПРОТЯГОМ ТРЬОХ ДНІВ

У днях 17, 18 і 19 грудня ц. р. головну увагу всього світу, в тому числі напевно й Москви, привертали три успішні спроби з далекосяжними ракетами, передусім — успішне випущення міжконтинентальної балістичної ракети „Атлас", проведене на летунській дослідній ракетній базі в Кейп Канавералі на Флориді. Перший успішний лет міжконтинентальної американської ракети і чергові спроби з балістичними ракетами середнього засягу „Юпітером" і „Тором" мали більшу політичну вимову і значення, як сама декларація Паризької конференції держав НАТО із своїм гостро антисовєтським вістрям.

Успіх з міжконтинентальною ракетою „Атлас" і складена у зв'язку з цим заява секретаря летунства ЗДА Джеймса Г. Даґлеса, що продукція міжконтинентальних балістичних ракет типу „Атлас" почнеться незабаром, і що протягом найближчих двох років вони будуть готові для бойового застосування, вплинули більше — як це підкреслює провідний публіцист нюйоркської „Геральд Трибюн" Дейвід Лоренс — на зміцнення політичної моралі союзників ЗДА, як усі промови президента Айзенгавера й інших членів американської делеґації, виголошені під час нарад голов держав НАТО у Парижі. Водночас із цим ствердженням Даґлеса, що ЗДА можуть доставити своїм союзникам в Европі балістичні ракети середнього засягу, типу „Юпітера", „Тора" й інших родів вже на протязі найближчого року, означає видатне скріплення мілітарних позицій Західнього світу в його політиці, спрямованій на стримування мілітарної та економічної експансії Совєтського Союзу. Наявність ефективних балістичних ракет середнього засягу у ЗДА означає, що Зєдинені Держави Америки не мусять зв'язувати своєї оборонної політики з існуванням мілітарних баз в усіх европейських країнах. Силу й успішність оборонної системи Заходу можна буде вдержувати в майбутньому навіть і тоді, як деякі країни не зможуть чи не забажають втримувати в дальшому американських мілітарних баз на своїй території.

Наявність ефективної міжконтинентальної ракети й успішні спроби з ракетами середнього засягу причинилися великою мірою і до відновлення та зміцнення престижу Америки в очах невтральних країн і в очах народів, поневолених міжнародним комунізмом. Випущення Москвою двох „спутників" і недавня невдача Америки з випущенням першого сателіта Землі дошкульно підірвали престиж ЗДА у світі, створивши настрої зневіри і песимізму навіть серед найнадійніших союзників і підготовляючи ґрунт для всяких підшептів та пропозицій добиватися за всяку ціну порозуміння з Совєтами, передусім з допомогою різного роду „вершинних" конференцій. Переведені 17, 18 і 19 грудня спроби з трьома різного роду балістичними ракетами відновили у світовій опінії довір'я до ЗДА і до їх технологічних спроможностей.

Успіх з американською міжконтинентальною балістичною ракетою „Атлас" мав свій безперечний вплив також і на успішне закінчення конференції держав НАТО в Парижі. Він допоміг головам окремих европейських держав і їх представництвам зайняти непримирливішу позицію супроти совєтських підшептів і совєтських погроз. Це допомогло й головам держав НАТО протиставити суґестіям Булґаніна і Хрущова вимогу доказати їх бажання коекзистенції реальними ділами, в першій мірі згодою на об'єднання Німеччини. Водночас із цим можливість озброєння західніх держав балістичними ракетами середнього засягу і доповнення европейської оборонної системи ракетними базами вплине напевно на припинення совєтської пенетрації і совєтського шантажу у відношенні до Західньої Німеччини й інших західніх, особливо скандинавських держав. Совєти, поставлені перед твердою мілітарною дійсністю будуть примушені темперувати свою нахабну політику супроти згаданих держав, спрямовану на вимушування бажаної їм „коекзистенції" чи точніше підкорення совєтським вимогам.

Перші успішні спроби з далекосяжними ракетами доказують, що З'єдинені Держави Америки, після довгого періоду підготови й експериментів, переходять до стадії продукування оперативних бойових ракет, спроможних не тільки пролітати ту чи іншу відстань, але й — що важливіше — потрапляти у визначену їм ціль. Перед ЗДА, перед конструкторами і продуцентами далекосяжних балістичних ракет міжконтинентального і середнього засягу ще багато труднощів, але те, що вже зроблено, доводить, що перевага і в ракетній і в сателітній ділянках буде за З'єдиненими Державами Америки, тим більше, що досі — як підкреслюють американські військові експерти — немає ніяких доказів на те, що Совєти диспонують оперативними міжконтинентальними ракетами, спроможними потрапляти у визначену їм ціль.

ПЕРЕГЛЯДАЮЧИ СОВЄТСЬКУ ПРЕСУ

„Залізний Фелікс"

Цього року у вересні місяці совєтська преса урочисто відзначала 80-річчя з дня народження першого голови ЧК і організатора ГПУ, Фелікса Дзержинського, якого в 1926 році зарізано кинджалом у його власному кабінеті на Луб'янці в Москві. Серед численних статтей, присвячених „залізному Феліксові", також бувший член колеґії ВЧК С. Уралов вмістив у московських „Ізвєстіях" спогад про свого зарізаного шефа, в якому, між іншим, читаємо:

„Мені припало щастя довгий час працювати з Ф. Е. Дзержинським в органах ВЧК. Я мав можливість день-у-день спостерігати стиль і методи його діяльности. В апарат ВЧК Ф. Е. Дзержинський притягував передусім робітників-партійців, що перейшли школу підпільної боротьби проти царату і буржуазії. Вперто і терпеливо виховував він кадри, защеплюючи їм звички чекістської роботи, вимагаючи від них систематичного знання справи, свідомої дисципліни, безмежної відданости партії. Фелікс Едмундович особистим прикладом показував нам, робітникам ЧК, як треба боротися за інтереси совєтської влади. Не було для чекістів вищого взірця відваги, вірности обов'язкові, як діяльність і особиста поведінка голови ВЧК ... Ми, старі робітники ВЧК, добре пам'ятаємо, як нетерпимо ставився Фелікс Едмундович до всіх, хто зволікав з виконанням директив партії, гальмував перетворення їх в життя ..."

Російський „пролетарський поет" В. Маяковський, якого Сталін назвав „геніяльним", присвятив свого часу першому голові ЧК, на чорній совісті якого сотні тисяч закатованих людей, вірш, що закінчується такими рядками:

Юнакові,
що обдумує життя,
що рішає —
зробити б життя з кого,
скажу,
незадумуючись:
— Робіть його
з товариша Дзержинського.

Цей ганебний вірш підсовєтські школярі повинні вивчати напам'ять ...

„Чому вони не ходять до школи?"

Під таким заголовком совєтський педагог Артюхов, що обслідував шкільництво в Чечено-Інчушській АССР на Кавказі, так пише, між іншим, про успіхи цієї справи в республіці, покараній Сталіним під час останньої війни:

„Назарановський район — великий район Чечено-Інгушської Автономної Совєтської Республіки. В ньому 15 шкіл. Коли ми запитали завідувача районового відділу народної освіти тов. Гойтова, чи всі діти шкільного віку вчаться, він рішуче відповів:

— Всі!

Проте, ми не зовсім цьому повірили, і дістали нову відповідь:

— Ні, якщо рахувати дівчат, то звичайно, не всі.

Чому ж закон про загальне навчання не поширюється тут на дівчат? Мабуть, цього не пояснить і тов. Гойтов. Так уже тут повелося: дівчат, батьки яких не пускають до школи, при визначенні „показчиків" загального навчання не беруть під увагу. Це, звичайно, спрощує статистику і одночасно звільняє шкільних робітників від піклування про сотні дітей.

У школах району в 5-10 клясах навчається 877 дітей, але з-поміж них тільки 272 дівчини. В деяких районах республіки у середніх школах є кляси, де немає ні одної дівчини. Не добре розпочався тут і новий навчальний рік. Першоклясники не мають букварів рідною мовою. Не забезпечені підручниками рідною мовою і учні 5-10 кляс. В багатьох школах зовсім не викладають таких предметів, як хемія, математика ..."

Чи не перебільшує західня преса „надзвичайних успіхів" совєтського шкільництва, твердячи, що воно далеко випередило американське шкільництво? Факти з самої ж таки совєтської преси говорять про щось зовсім інше.

Совєтської каторги „нєт, нє било і бить нє может ..."

З нагоди 40-річчя „жовтневої революції" в московських „Ізвєстіях" вміщено кореспонденцію якогось Л. Фадєєва про село Акатуй, Читинської области на Сибіру, де за царських часів працювали каторжники, добуваючи срібло. Про совєтські каторжні табори, що густою сіткою вкрили СССР, зокрема й Читинську область, кореспондент не згадує й словом: їх „нє било, нєт і бить нє может". Ось що пише він про царську каторгу:

„Акатуй ... Це слово наганяло жах. У своїх спогадах дружина декабриста М. Волконська пише про декабриста М. Луніна, який перебував в Акатуї, в найстрашнішій тюрмі: „Він не міг винести заряженого й вогкого повітря цього останнього місця ув'язнення і помер там через чотири роки ..."

Пізніше в Акатуйській тюрмі тримали секретних і так званих „ланцюгових" арештантів, тобто прикованих ланцюгом до муру. Тут сиділи матроси, засуджені в 1905 році за повстання на кораблі „Прут".

Після Великої Жовтневої Революції царська катівня в Акатуї, як і інші царські катівні, припинила своє існування ..."

Сотні тисяч в'язнів, що згинули на червоній соціялістичній каторзі і поховані у вічно мерзлій землі Читинської та інших областей Сибіру, напевно не заперечать ані словом большевицькому журналістові. Не запротестують в пресі й живі ще совєтські каторжники. А з читачів „Ізвєстій" може хто й повірить йому, що каторги в СССР не було й немає ...

В. С-ко

Совєтські вчені перестерігають перед недоцінюванням Америки

Москва. — Голова совєтської Академії Наук Александер Н. Несмєянов у 20-хвилинній промові перед Верховним Совєтом перестерігав наприкінці мин. тижня перед недоцінюванням американської науки. Він заявив, що треба ще „великих зусиль", щоб можна було Совєтам наздігнати ЗДА в усіх царинах науки. Він твердив, що американський приватний промисел дає 10%—15% своїх зисків на наукові досліди у своїх лябораторіях і досвідних стаціях та домагався більших грошей на ті цілі в СССР. — Верховний Совєт прийняв бюджет на новий рік у висоті 642,965,172,000 рб. по стор. прибутків і 627,742,125,000 по стороні видатків. На науковий розвиток призначено 18,200,000,000 рб., отже на 10% більше, як минулого року. За твердженням Несмєянова, в Совєтах є тепер 240,000 цілком кваліфікованих учених, а совєтські технічні середні і високі школи випускають щорічно по чверть мільйона абсольвентів. У зв'язку з цими даними, Крайова Наукова Фундація у Вашинґтоні повідомила, що в ЗДА є чверть мільйона науковців і 700,000 інженерів, а щороку 25,000 студіюючих дістають наукові дипльоми, 26,000 кінчають інженерські високі школи, та окремо 4,000 осіб дістають докторський титул і 600 осіб докторський титул в інженерії.

Володимир Гай

СУЧАСНИЙ СТАН СЛАВІСТИКИ В ЗДА

(2)

За офіційними даними Колумбійського університету (Report of the Register. Col. Univ.), за час 1946-1956 рр. 787 студентів були кандидатами на диплом Російського Інституту. З них 210 одержали диплом. За півофіційною публікацією РІ „Alumni Newsletter" з 3-го травня 1957 р., 50 колишніх студентів Інституту працюють викладачами по різних каледжах та університетах, 18 працюють як урядовці дипломатичної служби, між ними — кілька членів американської амбасади і кореспондентів американських пресових аґенцій в Москві. В урядових установах, включно з „Голосом Америки" і Об'єднаними Націями, працюють 20 колишніх студентів РІ. Під рубрикою „Досліди й адміністрація" читач зустріне 27 прізвищ колишніх інститутівців, між ними директора програми „Радіо Визволення" в Ню Йорку Г. Сосіна та другого працівника цієї ж радіовисильні в Мюнхені, Алберта Бойтера. 14 колишніх студентів займають посади в приватних підприємствах, журналістиці і правничих бюрах. Вісім працюють як знавці совєтських справ при американській армії.

Це підчислення — далеко неповне, бо охоплює тільки 137 колишніх інститутовців, які недавно залишили університетську лавку і ще продовжують приватне листування з Альма Матер. Але вистачає навести ці неповні цифри, щоб мати загальний образ „резервуару" совєтознавців, який являє собою Російський Інститут при Колумбійському університеті. Яка шкода, що ті абсольвенти інституту не могли почути про минуле України, і її прагнення до волі та незалежности з авторитетної української катедри!

На тлі сказаного виринає питання: як виглядає справа українознавства при американських університетах? Тоді, коли совєтознавство охоплює такі ділянки, як економіка, історія чи література царської і підсовєтської Росії, українознавство в американських університетах обмежене лише студіями української мови. Але й ці студії української мови до такої міри занедбано, що по сьогоднішній день в жадному з американських університетів немає сталої української катедри чи хоч би вищого курсу української мови.

У згаданій статті Ориштайн вичислює ряд високих шкіл, що включають у свою програму курси слов'янських мов. Українська мова стоїть на п'ятому місці: у 165 університетах і 8 інших школах викладають російську мову, в 23 — польську, в 13 — чеську, в 10 — сербо-хорватську, у 8 — українську, у 7 — болгарську, в 2 — білоруську і в 1 — словінську. Курси української мови включають у свою програму такі університети та школи: Елласнс каледж, Кембрідж Спрінґс, Пенсилвенія; Армі Ленґвідж Скул, Монтерей, Каліфорнія; Юніверсіті оф Каліфорнія, Берклі, Каліфорнія; Коломбія Юніверсіті, Ню Йорк; Корнел Юніверсіті; Гарвард Юніверсіті, Кембрідж, Массачусетс; Сейнт Безілс каледж, Стемфорд, Коннектікат; Вейн Юніверсіті, Дітройт, Мишиґен.

Поминувши Армі Ленґвидж Скул і Сейнт Безілс Каледж, які призначені для певного роду студентів, курси української мови на нижчому рівні продовжуються фактично лише у Вейнському та Колумбійському університетах. В інших припинено виклади української мови з огляду на брак студентів і зв'язану з тим відсутність постійної матеріяльної бази для систематичного і сталого ведення дослідів і викладів. При сталій фінансовій базі, навіть, коли немає достатнього числа слухачів, професор, що очолює катедру зможе вповні віддатися науковим дослідам, які були б ведені даним університетом.

Відносно краща справа з українською мовою в канадійських університетах. Згідно з твердженням Орнштайна, українці творять третю щодо величини етнічну групу в Канаді. Українська мова викладається в 6-ти університетах, російська в 9-ох, польська, чеська і сербо-хорватська — в 3-ох, словацька й болгарська — в 2-ох. Проте, хоч українська етнічна група в Канаді більша від російської, українська мова в канадійських університетах стоїть на другому місці після російської.

Той факт, що польська мова займає друге місце серед слов'янських мов в американських уніврерситетах Орнштайн пояснює тим, що чисельна польська етнічна група в Америці зацікавлена в розвитку студій полоністики у високих школах і в різний спосіб сприяє тому розвиткові, найкращим прикладом чого може бути недавно заснована катедра польської культури і мови при Гарвардському університеті коштом 200,000 долярів.

Кожному з нас насувається питання: а що роблять українці у вільному світі, передусім американські українці, щоб змінити на краще положення україністики в американських університетах? Відповідь буде позитивна, коли взяти до уваги постанову III Конґресу Союзу Українських

(Закінчення на стор. 3-ій)

НА ЛИМАНІ...

На лимані
У тумані
Паруси,
Мов по зливі,
Трави сиві
Од роси.

Мій коханий
За лиманом,
На біду.
Знов я броду —
Переходу
Не найду.

Ідьмо, хлопче —
Риболовче,
На той бік! . . .
В хлопця в зорі
Сміх прозорий
Раптом зник.

— Це до того,
До другого?
Й не проси . . .
Тануть, тануть,
У тумані
Паруси.

ТАМАРА КОЛОМІЄЦЬ

Володимир Янів

РЕІНКАРНАЦІЯ МУРІВ

Подорожні враження з Італії

(8)

І саме цю прегарну закутину вибрали собі ще римські імператори на місце для відпочинку, а скритий і підозрілий мізантроп Тиберій взагалі замешкав на Капрі і з острова володів понад 20 років могутньою державою. На прегарно положених шпилях острова посіяв він 12 палаців і віль, шукаючи в красі природи духової рівноваги, захитаної вантажем володіння. Просто важко погодити цю тугу за красою із кровожадністю тирана, який жахав сучасників і ім'я якого залишилося в мешканців чарівного острова як синонім понурого й злорадісного демона, що ним матері лякали нечемних дітей і що в повір'ї забобонного населення був спричинником усіх нещасть на Капрі.

І ось із руїн одної з 12-ти віль, на стрімкім узбіччі по дорозі на Анакапрі (друга частина острова) постала 970 р. як перша „реінкарнація мурів" каплиця, дана під покров Архангела Михаїла, як символ перемоги добра над злом, як символ поширення науки Того, Чия відкуплююча смерть припадає саме на часи володіння понурого Тиберія. Але час скришив поволі й мури каплиці, яка подібно, як і давня цісарська вілла, обернулася по століттях на руїни. І цей подих минулого причаровує чужого мандрівника, шведського лікаря й письменника Акселя Мунте, який купує клапоть землі, відбудовує каплицю, рятує від знищення рештки руїн вілли, будує собі палац, перетворюючи його згодом на музей, закладає настроєвий парк, своєю волею й фантазією творить нову реінкарнацію, надхнений попередньою, з-перед 10-ти століть. Свої спогади й імпресії з часу здійснювання своєї історичної візії описав він в єдиній у своїм роді, життєрадісній „Книзі про Сан Мікеле", яку перекладено на 40 мов! Понад мільйон відвідувачів оглянуло вже цю закутину, насолоджуючись прегарним видом на море й протилежні береги. І мимоволі стаємо біля таємного сфінкса, що розсівся над стрімким проривом, і споглядає на далекі водяні дороги, і кладемо на нього руку, вимовляючи слова заcуґерованого заклину, — віpячи, що вони справді приведуть нас на Капрі вдруге, і що вдруге йтимемо — спітнілі й задихані, але всміхнені й неначе помолоднілі, — стрімкими сходами давньої римської дороги, аж побачимо кущі лагідних марґариток, що звіщатимуть кінець мандрівки. А якщо чари здійсняться, то не сумніваємося, що знову покладемо тремтячу з хвилювання руку на хребет загадкової потвори і з неспокоєм очікуватимемо в наступних роках, чи чари здійсняться ще раз ... Бо кликатиме нас не тільки заворожена краса місця, але й століття, які живуть тут у довершеній формі. Бо щораз менше жахає дух недоброго демона, щораз успішніший є змаг Архангела із силами аду, а доказом того має бути те, що Аксель Мунте в заповіті доручив, щоб надвишка отримувана з вступів за оглядини закутини, ішла на користь бідних в Анакапрі, на спогад про службу св. Михаїла для добра.

Щоб послідовно розвинути й вивершити думку, накреслив я, як наверствовання мурів, відбиваючись на духовості людей і впливаючи на неї, доводить до перетворення будівель у їх формі й подекуди змісті, при затриманні певної тяглости й при змаганні до логічної синтези. Але це органічне наверствування чи навіть реінкарнація мурів у „новому житті" у поодиноких будівлях чи їх комплексах зближає нас до розуміння органічного наверствування цілих партій міста, про що була вже навіть коротка згадка при протиставлюванні двох будівель, між якими лягло 18 століть. Наверствування будівель і кварталів у містах є річчю доволі буденною. Але рідко коли воно є таке органічне, як у Римі. Антична клясика просто переливається в романський стиль раннього середньовіччя, як, наприклад, вже бачили ми на церковці св. Козьми й Дам'яна. Дивним дивом, Рим, в якому сполучилися майже всі стилі, сливе не знає ґотики, що, до речі, ще тільки скріплює враження організованости. Бо ж ренесанс виразно нав'язує знову до антики, хоч і не так сильно, як пізніший клясицизм, який є, власне кажучи, свідомим наслідуванням чи копіюванням, якщо не виродніє в певний еклектицизм. А саме ренесанс у Римі є другим основним акордом, який, зрештою, вибивається навіть кількісно на перший плян, коли зважити, що багато старих будівель першої „золотої" доби, не зважаючи на тривкість матеріялу, понищилось чи підпало в добу занепаду й хвилевого занику розуміння історичности руйнації. Розвиток від ренесансу через барокко і рококо пережило чи не кожне більше европейське місто, і до органічности саме того розвитку, правду кажучи, ми всі звикли, тому нічого про нього говорити у зв'язку із Римом. Але відродження клясицизму саме в Римі мусять бути далеко більше зрозуміле, ніж дебудь інде, якщо абстрагувати від міст античної Греції.

Комбінація стилів і наявність великої кількости руїн у Римі, і то розкинених у різних місцях, призвичаюють до найнесподіваніших комбінацій, і, наприклад, я зовсім не згідний з моїм „синім ґідом" (книжкою-провідником по чужій країні), який авторитетно каже своїм читачам, щоб бачили у римському модерному двірці (т. зв. „Терміні"), і відданім до вжитку в першім післявоєнним „святім році" (1950), — „важкий виклик для міста, яким є Рим". Для мене „Терміні" виростають із старовинних охоронних мурів, які становили в IV ст. міські укріплення і яких часті досі в безпосереднім сусідстві станції збереглися, як виростає ренесансова площа на Капітолію, чи палата Орсініх на Марцелевім театрі. До цього ж саме у „Терміні" є дві прикмети, які вкладаються в рямці Риму: могутність розмаху й надзвичайна простота, яку ми вже подивляли при замку Ангела! При тому ці обидві прикмети, — видні, до речі, також у будівлях доби Муссоліні, — сполучаються в випадку римської станції з незвичайною легкістю, якої то легкости бракує саме згадуваним муссолініївським домам при „ґумбі" Августа. Ту легкість завдячуємо, мабуть, багатому використанню скла, яке у безперервних подовжних лініях чергується з такими ж пасмами бетону. Це чергування скла і бетону нагадує безконечність залізничих рейок і своєю символікою скріплює естетичне враження цілости. Незвичайну легкість збільшують ще хвилясті лінії стелі просторого й світлого голу, які так дуже нагадують обтічні форми модерних льокомотив, достосовані до якнайкращого поборювання опору повітря, з розрахунком, щоб розвинути максимальну, швидкість! А рівночасно нагадують ці лінії просто таки рух, хвилювання моря, гін у безконечне! І тому сміливий задум, який так багато говорить доволі простими засобами, без накопичення деталів і без силуваних символів алегоричних постатей, дуже добре вкладається в загальні рами міста, яке виросло із строгої простоти і якому легко до неї вернутися,

СУЧАСНИЙ СТАН СЛАВІСТИКИ В ЗДА

(Закінчення зі стор. 2-гої)

Студентських Товариств Америки (СУСТА) про створення Фонду Катедри Українознавства (ФКУ).

Завдання ФКУ, вжити всіх заходів (включно з придбанням фондів) для заснування першої Катедри Українознавства в одному з передових американських університетів. ФКУ складається з таких органів: Загальних Зборів, Екзекутиви, Наукової Ради, Контрольної Комісії та Апеляційної Ради. Членами ФКУ можуть бути поодинокі особи й організації. Звичайними членами ФКУ є фізичні або правні особи, що пожертвували на його цілі по 100 або більше долярів. Членами-добродіями є особи, які пожертвували по 500 або більше долярів. Членами-меценатами є особи, що пожертвували по 1000 або більше долярів. Почесними членами ФКУ можуть бути особи, іменовані Загальними Зборами на внесок Екзекутиви в доказ надзвичайних заслуг для української науки, суспільства або ФКУ. По більших скупченнях українців в Америці буде створена мережа Відділів ФКУ, щоб в такий спосіб охопити акцією збірки на ФКУ все українське громадянство.

При відповідній кампанії і матеріяльній та моральній допомозі кожного українця в Америці, ФКУ плянує придбати 250-350 тисяч долярів, як одноразову суму, потрібну для заснування одної сталої катедри української історії, літератури чи мови, — яка могла б розвивати свою викладову наукову діяльність в американському академічному світі незалежно від кількости студентів чи коньюнктури даного часу.

Ініціятива українського студентства в Америці тим більше цінна в теперішню пору, коли взяти до уваги, що не тільки ділянка україністики, але й взагалі наука занедбана американцями. Треба було совєтського „спутніка", щоб пробудити Америку зі сну ігноранції фактів. Ми не смісмо ждати, що може колись якась фундація „змилується" і дасть певну суму на цю ціль, бо це може бути запізно, як у випадку „спутніка". Не дивуймося, коли в підручниках европейської історії для американських середніх і високих шкіл України або зовсім не згадується, як окремої одиниці, або вважається за провінцію Росії, бо автори таких підручників не чули ще про існування окремої катедри української історії при американському університеті, де вони могли б детально студіювати наше минуле і його відповідно та авторитетно насвітлювати і в той спосіб, будучи ще студентами, формувати певні й правдиві теорії історії Сходу Европи.

Перед американськими українцями стоїть подвійний обов'язок. В інтересі поневоленої батьківщини вони морально й матеріяльно зобов'язані подбати про те, щоб серед — в першу чергу — американського академічного світу українська справа була гідно репрезентована і з'ясована. Пам'ятаймо, що до певної міри підвалини для незалежної Польщі й Чехословаччини були покладені в Америці при допомозі таких патріотів, як Падеревський і Масарик. З другого боку, кожний американський громадянин українського походження має обов'язок причинитися до того, щоб Америка була вірно поінформована про слабості й силу червоної Москви, бо лише через правдиве знання ворога може Америка подолати його. Україна власне є тою слабістю ворога Америки — Москви, а американці українського походження найкраще знають ці справи і тому не повинні жаліти ні грошей ні власного труду для того, щоб якнайбільше їхніх громадян знало правду про Україну з авторитетної університетської катедри.

Немає сумніву, що ініціятива наших студентів знайде належний відгук серед українського громадянства не тільки на словах, але в ділах. Спільними силами візьме українство на землі Вашингтона в 50-ту річницю світлої смерти Адама Коцка, замість квітки на могилу борця за першу українську катедру при Львівському університеті, — сповнить його мрію заснування першої Української катедри в американському університеті.

Новий твір У. Самчука — відповідь Москві

Українському громадянству відомі напасті, що їх з наказу Москви почала друкувати канадійська большевицька преса українською мовою і совєтський журнал „Жовтень" на особу нашого провідного письменника автора „Волині", „Марії", „Кулака", „Осту" і інших творів Уласа Самчука. Оці брехні — напасті є найкращим свідоцтвом, про страх Москви перед творчим словом українського письменника, який, вірний законам Української Землі і законам Української Правди, ставить на сторожі цих найвищих вартостей слово — вільне слово письменника.

Напасті Москви і її прислужників - яничарів — це теж найкраще свідоцтво про те, що творче слово нашого письменника діє й сьогодні животворною силою ген там — у його рідних волинських селах і на всіх просторах широкої України. Напевне його книги, засмальцьовані вже й обшарпані, але, мов святість, передаються потаємні з рук до рук і їх читають при закритих вікнах хатин села і донбаських селищ...

Отож, недаром ці забріхані напасті — вони найкраще признання для таланту й творчости автора „Марії" — цього жахливого обвинувачення Москви мистецьким словом правди... Ці напасті сповнюють теж гордістю українське еміграційне громадянство, яке знає, що Улас Самчук несхитно вірний Українській Правді і несхитно служить своїм творчим словом рідній нації, і в цій вірності не захитають його ніколи жадні рафіновані й східно підступні заманювання свідомих і несвідомих звеличників „культурного розвитку й успіхів" в умовах „братньої опіки старшого брата"...

Уласом Самчуком гордиться, зокрема, українське громадянство міста Торонто в Канаді, де він живе постійно і де весь час працює творчо. І як вияв його творчости — це нова його повість про героїчну добу нашої нової історії і її творця — повість про ген. Тараса Чупринку і УПА. Ця повість — це найцінніша відповідь Москві і всім тим, що східно нібито розбивають його підступно й нікчемно сьогодні, прикриваючись служінням українському мистецтву і його розвиткові.

Українське громадянство Торонта матиме змогу виявити свою пошану й признання своєму письменникові й його творчості на його авторському вечорі, який відбудеться в Літературно - Мистецькому Клюбі в Торонто в п'ятницю, 27 грудня 1957 р. в залі Українського Народного Дому при вул Липпинкат 191, о год. 8 вечора. На цьому вечорі наш письменник читатиме теж уперше уривки із повісті про ген. Тараса Чупринку.

Авторський вечір Уласа Самчука — з читанням повісти, яка стає черговим обвинуваченням Москви, є найгіднішою відповіддю письменника на нікчемні московські брехні й напасті, повісти про жертовну вірність синів Української Землі, Українській Правді — оцей вечір стане маніфестацією нашої пошани й признання нашому провідному письменникові — борцеві творчим словом за перемогу Української Правди.

Б. Г.

● У 1956 році виемігрувало з Англії понад 150,000 осіб. Цього року це число дійшло до 220,000. Іміґрантів прибуло до Англії в 1957 році тільки 165,-000.. Англійці еміґрують головно до колишніх англійських колоній (з винятком Єгипту і Кипру) і до Канади.

● У Парижі 10,000 державних урядовців влаштували минулої п'ятниці демонстраційний похід від маґістрату („Готель де Віль") до міністерства фінансів, — під час найбільшого руху, коли закриваються установи, фабрики й крамниці. Весь автомобільний рух у центрі Парижу був спаралізований.

Українській Дитині

Жахлива війна, яка так жорстоко пройшла по нашій Україні, залишила по собі глибокі, ще незагоєні рани. Ще й сьогодні тисячі наших братів примушені коротати свій вік поза межами рідного краю, а їхні діти живуть у невигодах і недостатках. Вони хочуть жити, хочуть учитися, щоби могти дати собі раду в житті, щоб могти послужити своїй далекій Україні. Вони простягають свої вихуділі рученята за допомогою — до мене, до Вас, до всіх нас.

І я почуваюся до обов'язку прийти їм з допомогою, може й не великою, але поданою від щирого серця.

Я хочу подарувати українській дитині той свій невеликий мистецький дорібок з 1942—1943 рр. в Україні, який у мене зберігся.

Багато з тих моїх праць, виконаних часто в голоді і холоді, пропало внаслідок воєнних дій. Багато залишилося у моїх приятелів мистецтва. Багато знайшлося в чужих мистецьких ґалеріях. А ті скромні залишки, які ще збереглися у мене, передаю сьогодні в розпорядження Високодостойних Пань: Заячківської, Томашівської і Барткової — діячок Самостійного Золотого Хреста ім. Ольги Басарабової в Ню Йорку, який турбується долею української дитини.

Хочу вірити, що ці мої праці перейдуть в добрі українські руки, які пригорнуть їх і з пошаною, коли не як мистецький твір, то як спомин з рідних земель, як подих рідних піль, за якими ми тужимо і до яких, дасть Бог, ще колись вернемося.

Іван Курах, мистець.

Ню Йорк, 25 листопада 1957.

Кошти прожитку в листопаді виносили 121.6 відсотка

Вашингтон. — Статистичне бюро департаменту праці повідомило, що індекс цін на консумційні товари в місяці листопаді знову збільшився на 0.4 відсотка в порівнянні з жовтнем цього року і становив 121.6, це значить на 21.6 відсотка більше в порівнянні з цінами в 1947-1949 роках, коли він становив 100. Збільшування коштів прожитку почалося в лютому 1956 року і від того часу воно збільшилося на 6.1 відсотка, це значить, що на стільки зменшилася в тому часі вартість доляра, видаваного на купівлю консумпційних товарів. Кошти прожитку збільшилися в листопаді тому, що на 11 відсотків подорожчали нові авта моделів 1958. Ціни на харчі зменшилися від жовтня до листопада на три десяті відсотка. Внаслідок цього збільшення індексу цін 900,-000 сталеварників і робітників при пакуванні м'яса дістануть збільшення платні на 4-5 центів від години, а 100,000 робітників в летунському промислі дістануть збільшені платні на одного цента на годину. Купівельна сила фабричних робітників зменшилася від жовтня до листопада на 0.7 відсотка, а в порівнянні з листопадом 1956 року на 3.3 відсотка. Число робітних годин в тижні пересічно виносило 39.2 Фабричний робітник пересічно заробляв на тиждень 74,91 доляра, якщо мав на утриманні три особи.

● **Генерал Іван Сєров**, голова Комітету державної безпеки СССР, найстарший чекіст, наступник Берії, виступив на сесії Верховного Совєту в Москві проти „шпигуноманії", яка, мовляв, панувала за часів Сталіна, але водночас перестерігав проти „маси шпигунів", що їх нібй насилають американці, щоб здобути таємниці совєтських технологічних осягів.

ПОВІДОМЛЕННЯ

ЧЛЕНАМ І ВІДДІЛАМ У. Н. СОЮЗУ

Зближається кінець року, а тимсамим і цей час, коли то У. Н. Союз робить підсумки своєї цілорічної праці, та переводить замкнення всього діловодства. Тому, щоб уможливити головній канцелярії У. Н. Союзу поробити замкнення на час, прохаємо членів сплатити свої вкладки відділовим секретарям, а секретарів прохаємо прислати цього місяця членські вкладки скорше ніж це звичайно буває. Виказ і рахунки за місяць грудень вже вислані всім Відділам з виїмком тих, які не заплатили вкладок за місяць листопад. Зокрема, звертаємо увагу цих Відділів, які звичайно спізнюються з присилкою вкладок, прислати хоча тепер у місяці грудні всі належитості на час, так, щоб головна канцелярія могла дістати всі вкладки не пізніше як 28-го грудня. Щоб вкладки були зачислені на конто 1957 року, головний касир мусить депонувати їх в банках не пізніше як до полудня 31-го грудня. Відділи, які не пришлють вкладок на час, будуть подані як довжники в річних і конвенційних звітах.

ГОЛОВНА КАНЦЕЛЯРІЯ У.Н.СОЮЗУ

Заповідається довга сесія Конгресу

Вашингтон. — В конгресових колах вже тепер передбачають, що друга сесія 85-го Конгресу буде тривати довше як звичайно, бо він має вирішити багато справ, які в цьому році були відкладені, а також мусить зайняти становище до нової політичної й військової ситуації, яка заіснувала в зв'язку з випущенням совєтських сателітів та після конференції в Парижі прем'єрів тих держав, які є членами Північно-Атлантицького Пакту (НАТО). Конгресмени і сенатори зацікавлені сесією Конгресу, яка почнеться 7-го січня 1958, бо в листопаді найближчого року відбуватимуться вибори, в яких мають вибрати всіх 435 конгресменів і 32 нових сенаторів. Найважливішою справою в Конгресі буде висота оборонного бюджету. Цього року Конгрес старався якнайбільше зменшити видатки на оборону, але тепер ситуація змінилася, бо і члени Конгресу вже тепер говорять, що оборонний бюджет треба значно збільшити. В зв'язку з обороною Конгрес, мабуть, буде прихильніший збільшити видатки на допомогу закордонові та ухвалити видатки на допомогу шкільництву, щоб можна було збільшити число науковців і інженерів, які працюють для оборонної продукції. Крім того Конгрес повинен в 1958 році вирішити багато інших законопроєктів, які в цьому році не були вирішені внаслідок довгої обструкції в Сенаті проти законопроєкту про охорону громадянських прав.

Затонув вантажний корабель з 28 особами залоги

Лондон. — На Північному морі, більш-менше посередині дороги між норвезьким портовим містом Ставангер і шотзатонув шотляндський вантажний корабель „Нарва" містоний корабель „Нарва" містоти 1,991 тонна, потягнувши на дно 28 осіб своєї залоги. Корабель віз із Швеції вантаж дерева. Причина його пошкодження ближче невідома, але його радіо-заклики по поміччю були перехоплені норвезьким пасажирським кораблем „Леда", який підплив до „Нарви". Спущено рятункові човни і вилито на морські хвилі 17 тонн оливи, щоб дещо заспокоїти бурхливе море. Це була ніч і вітер дув із силою 45 миль на годину. Корабельний старшина, який наблизився великим рятунковим човном до „Нарви" і кричав до її залоги, щоб вона зіскочила в море, оповідав потім, що в тому самому моменті, у відламку секунди, „Нарва" зникла з очей. Розшуки за можливими оцілілими, що їх вело кілька наспілих кораблів, не дали ніяких вислідів.

ПОДЯКА

Коли найтяжча хвиля і смуток, немов чорна хмара, покрили наш дім, закрила сонце, щоб не світило нам, бо розлучила нас з НАЙДОРОЖЧИМ БАТЬКОМ І МУЖОМ

бл. п. Володимиром СИДОРОВИЧЕМ

який 9-го грудня відійшов у вічний супочинок.

Я не маю слів, щоб висказати вдячність Всім, які брали участь в похоронах. Дякую о. Біблові, що відправив Покійного в лічниці та відпровадив на вічний спочинок, як теж о. Іваночкові та о. Лаптуті за таке щире відношення до нас, в так тяжкому горю.

Дякую п. І. Городиському і хорові „Трембіта" за спів під час Панахиди та квіти; п. Добушові та хорові „Боян" проф. Каськову за щире відношення до нас; Союзові Українок за квіти, Службу Божу; Апостольству Молитви за Службу Божу і обслугу.

Дякую Т-ву Негайна Поміч з Ню Йорку, о. Іваночкові, п. Добушові і п. Бриковi за гарні промови; похоронному заведенню п. Литвинові за вмiле переведення похорону.

Дякуємо Родині і Приятелям за чудові квіти і Служби Божі та всім Знайомим, що так численно взяли участь в Похороні і допомогли перевести ту найприкрішу годину у моєму житті.

Я зі сльозами в очах, прибитим горем, складаю Всім сердечну подяку.

З великою вдячністю
АННА і син МИРОН СИДОРОВИЧІ

РОЗШУКИ

Пошукую ПАРАСКУ ШУЛЬ з дому Параничь, яка виїхала з села Затварниці в році 1912. Мала бувати у Ню Йорку. Хто знав би про неї, або вона сама, прошу писати до:
Stephen MACKO
Manlius, N. Y.

Пошукую ГРИНЯ ПИРІЖОК та АННУ ПОПОВИЧ (дівоче прізвище ПИРІЖОК), зі с. Тудорова, пов. Копичинці, які виїхали ще перед першою світовою війною до Америки та знайомих зі с. Тудорова. Хто знав би щонебудь про них, прошу писати на адресу:
Dmytro WOLANSKYJ
9 Jackson Street
Pawtucket, R. I., USA

Пелагія Луценко пошукує свою племінницю ШУРУ Йосипову МАМИКА. Хто знав би про місце її замешкання, або її саму, прошу сповістити на таку адресу:
Mrs. P. LUCENKO
6117 Tulip Street
Philadelphia 33, Pa.

КУПУЙТЕ В ПІДПРИЄМСТВАХ, ЩО ОГОЛОШУЮТЬСЯ В „СВОБОДІ"

„КРАЙСЛЕР" І „ФОРД" ЗВІЛЬНЯТЯ ТИМЧАСОВО 90.000 РОБІТНИКІВ

Дітройт. — Корпорація Крайслер плянує звільнити під час Різдвяних Свят і Нового Року на короткий час коло 60,000 робітників, щоб зменшити продукцію авт, бо вже випродуковані машини виповнили всі склади продавців авт. Це звільнення мало б тривати коло двох тижнів. Автова корпорація Форда плянує звільнити в тижні, в якому є Різдво, 21,000 робітників, а в тижні, в якому припадає Новий рік — 9,000 робітників. Тисячі інших робітників у Форда не будуть працювати в понеділки і вівторки перед Різдвом і Новим Роком, і тим способом зменшиться продукція авт. Корпорація Дженерал Моторс заявила, що не плянує загального звільнювання робітників під час свят, але її місцеві фабрики можуть зарядити тимчасові редукції в найближчих двох тижнях.

● Бельгійські часописи зняли крик у зв'язку з продажем образу фламандського маляра 15-го століття, Роберта Кампена, до Америки. Цей образ виставлений тепер у музеї „Клойстерс" біля Форт Трайон Парк в Ню Йорку. Куплено його за 1 мільйон долярів. Бельгійський уряд твердить, що він нічого не знав про цю трансакцію. Гроші на купівлю мистецького твору дав Джан Рокфеллер мол.

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ УНС

БРУКЛИН (Савт), Н. П. — Річні збори Б-ва св. о. Миколая, Відд. 293, відбудуться в суботу 28-го грудня 1957 р., о год. 7:30 веч., в залі церкви св. Миколая, 258 19-та вул. На порядку зборів: звіт уступаючої Управи, вибір нової Управи, проєкти праці на наступний рік. Хто залягає з вкладками, час вирівняти. Прохаємо прийти громадно. — А. Данильчук, голова; В. Мизак, кас.; М. Демидчук, секр.

ГЕМПСТЕД, Н. П. — Т-во „Запорозька Січ", Відд. 327, повідомляє, що в неділю, 29-го грудня 1957 р., в залі укр. кат. церкви при 709 Фронт вул., відбудуться Річні збори, получені з Громадською Союзовою Нарадою, на якій гол. радний і орг. реф. УНСоюзу д-р. Я. Падох, виголосить ДОПОВІДЬ. Участь всіх членів обов'язкова. Просимо членів притягнути гостей і свої родини на цю цікаву нараду. Початок о год. 3-ій по пол. — Управа.

КЛІВЛЕНД, О. — Річні збори Б-ва ап. Петра і Павла, Відд. 102, відбудуться 29-го грудня 1957 р., в церковній залі — 2280 W. 7th, зараз по третій Службі Божій. Просимо всіх членів прибути, бо маємо важливі справи до полагодження. Буде вибір Управи на 1958 рік. — М. Бобечко, секр.

КАРТЕРЕТ, Н. Дж. — Б-во св. Арх. Михаїла, Відд. 209, повідомляє, що Річні збори відбудуться в неділю, 29-го грудня 1957 р., о год. 2-ій по пол., в домі секретаря, під ч. 72 Leick Ave. Проситься, щоб всі члени змілися на означений час. — П. Гудз, предс.; Н. Гінда, секр.

ПЛЕЙНФІЛД, Н. Дж. — Т-во ім. І. Франка, Відд. 372, повідомляє всіх членів, що місячні і Річні збори відбудуться в неділю, 29-го грудня 1957 р., о год. 2-ій по пол. Просимо членів прибути, щоб вислухати річний звіт. По зборах відбудеться членське прийняття. — К. Наконечний, секр.

Посмертні Згадки

НИКОЛАЙ ГАЛАЙКО, член 170 Відд. УНСоюзу в Джерзі Сіти, помер нагло, 22-го грудня 1957 р., проживши 47 років. Покійний народився в Джерзі Сіти 1910 р. Залишив у глибокому смутку дружину Стефанію, трос дітей і маму. Всі члени Укр. Нар. Союзу. Тіло Покійного спочиває в пох. заведенні І. Ковальчика — 129 Grand St., звідки відбудеться Похорон, в четвер, 26-го грудня, о год. 1:30 по пол., до греко-кат. церкви св. Петра і Павла, а опісля на цвинтар в Arlington, N. J. — В. П. П!

ВАСИЛЬ РЕПУЖИНСЬКИЙ, член Т-ва м. І. Франка, Відд. 334 УНСоюзу в Клівленді, О., помер 27-го листопада 1957 р. Покійний був членом УНСоюзу від 1926 р. Походив з села Личків, пов. Заліщики, Зах. Україна. Народився 1894 року. Був фундатором укр. прав. церкви св. Володимира, Укр. Нар. Дому та членом-урядником Укр. Банку. Полишив дружину Марію, доньку Олену, зятя Михайла, сина Йосифа, невістку Дженій та шестеро внуків. У краю полишив дві сестри і багато знайомих і приятелів. — В. П. П! Ст. Бохонок, секр.

ТЕОДОР ЗАКАНИЧ, довголітній член 286 Відд. УНСоюзу, Б-ва св. Володимира в Джерзі Сіти, помер 19-го грудня 1957 р., на 67 році життя. Покійний народився в с. Завадці, пов. Сянік, Зах. Україна. До УНСоюзу вступив в 1910 році. Полишив у смутку дружину Параскевію та дітей: Івана, Петра, Настю, Марію і Стефана. Похорон відбувся 23-го грудня, о год. 9-ій рано, з пох. заведення І. Ковальчика та укр. кат. церкви св. Петра і Павла в Джерзі Сіти, на цвинтар Holy Cross. В. П. П! Управа

Кожний свідомий українець та кожна свідома українка вважають своїм обов'язком стояти в рядах Українського Народного Союзу, щоб своїм членством збільшити кадри ідейних українських працівників!

ТАРЗАН. ч. 3987. Самотний в джунглях!

Коли гієни втекли, Тарзан нагодував і напоїв виснажених людей.

— Дякую, — сказав задоволено один. — Моє ім'я Стів Геррис, а мій партнер — Бен Лінтон...

— Я ще не можу повірити в це... Ми гадали, що мали надійних тубільців... але одного ранку вони нас покинули!